

Splošno svetlo in razsvetljeno
vsi delavci in poslojci.
—
Splošno svetlo in razsvetljeno
vsi delavci in poslojci.

Uredništvo in upravljalni
prostor:
2657 S. Lawrence Ave.
—
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. Cena lista \$5.00. Chicago, Ill., sobota, 18. junija (June 18), 1927. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 143

SPLOŠNA INDUS- TRIJSKA DEPRE- SIJA V DEŽELI

Dodaj še ni tako velika, da bi vzbujala splošno pozornost. Ampak tukaj je. — Vtjajti se ne da.

Washington, D. C. — Brezposelnost se ni tako velika, da bi delavci hodili kar v trumah od tovarne do tovarne, od podjetja do podjetja in iskali delo. Ampak brezposelnost se širi, vedno več delavcev je brez dela in brezposelnost delavci vedno težje dobe delo. Poročilo zvezne brezplačne posredovalne službe z dne 15. junija t. l. pravi, da je bilo v mesecu maju manj delavcev zaposlenih kot v mesecu aprilu. Ravnatelj Jones izjavlja na podlagi poročil, ki jih je prejel od agencij brezplačne zvezne posredovalnice in iz stotine mest, da je veliko število tekstilnih, stavlinskih in drugih delavcev brez dela. Ta poročila so mu bila poslana iz raznih mest.

Jones pravi v svojem poročilu, da je bilo v mesecu maju opaziti, da je pričelo padati število zaposlenih delavcev. Seveda število razen nekaj izjem ni izredno veliko.

V tekstilni industriji ni velikih izprememb v brezposelnosti. Tovarne obratujejo z omejenim časom. Malo manj delavcev je nastavljenih tudi v železarski in jeklarski industriji. Veliko tovarne za izdelovanje avtomobilov je omejilo obratovanje. Zelo prizadeta je čevljarstva industrija v novoanglijskih državah. V nekaterih tovarnah za izdelovanje čevljev so malo pomnožili število delavcev, zato so jih na druge tovarne več odslavile.

Poročilo iz države Ohio pove, da imajo tam preveč delavcev. Precej rudarjev se je izselilo v industrijska mesta, ker ni dela v premovalnikih. Ker se zelo malo pošilja premoga na trg, je bilo odslavljenih tudi nekaj železničarjev. Delo v jeklarnah je nekoliko omejeno. Razmere v industriji za izdelovanje šin iz kavluka so se nekoliko obrnile na bolje.

Država Michigan poroča, da je bilo v tovarnah za avtomobile v mesecu maju malo izprememb, dasiravno so v nekaterih velikih tovarnah delali samo po štiri dni v tednu. Detroit nana, da je preveč izučenih delavcev.

Državi Indiana in Wisconsin sta poročila, da je manj zaposlenih izučenih delavcev in težakov.

Iz Minneapolisa so poročali, da je veliko neizkušenih delavcev brez dela. Iz države Illinois pa prihaja poročilo, da je delavski položaj nejasen. Včasih je zaposlenih malo več delavcev, včasih pa manj. Stavka rudarjev je povzročila, da je bilo odslavljenih precejšnje število železničarjev. Zato pa delavci, ki iščejo delo, težko dobe delo v tovarnah ali pa na prostem.

Tako poroča Jones ravnatelj brezplačne zvezne posredovalnice za delo. Njegovo poročilo o delavskih razmerah se da povedati s par besedami in alcer: Delavski položaj je križem Združenih držav slab, znamenj pa ni še nobenih, da se obrne na boljše.

Liga zavrгла protisovjet- ski načrt Anglije

Chamberlain, ki je hotel imeti nov "sanitarni kordon" v formi ekonomske in finančne blokade, je propadel v Ženevi. Toliko so mu ustregli, da bo Čičerin osebno posvarjen v Berlinu, da sovjeti ne smejo napasti Poljske. Vsi so se ustrašili angleške skeme. — Moskovski listi kritizirajo varšavski proces, toda nobene razburjenosti ni v Rusiji.

Berlin, 17. jun. — Ko je Stresemann, nemški zunanji minister, danes osebno sporočil Čičerinu, sovjetskemu komisarju zunanjih zadev, ki se mudi v Berlinu, željo sveta Lige narodov, da sovjetska Unija ne šikarja Poljske, je Čičerin odgovoril: "Povejte to Angliji! Angleška vlada je odgovorna za posledice."

Ženeva, 17. jun. — Angleški zunanji minister Austen Chamberlain, ki je pet dni poskušal pridobiti svet Lige narodov za skupno akcijo proti sovjetski Rusiji, je včeraj doživel velik poraz.

Delegatje, ki so včeraj popoldne zaključili 45. sejo sveta Lige narodov, so soglasno zavrgli skemo Anglije za ofenzivo proti tretji internacionali in Uniji sovjetskih republik. Edina koncesija, ki so mu jo dali, je, da ima nemški zunanji minister Stresemann osebno posvariti Čičerina, naj sovjetska vlada ne dela nikakih agresivnih korakov napram Poljski.

Chamberlain je direktno zahteval, da se svet Lige narodov izreče za "sanitarni kordon" okrog Rusije, kakršen je bil prva leta po revoluciji. Predlagal je gospodarsko in finančno blokado sovetov. Kolikor je zdaj znano, je Chamberlain prišel v Ženevo z načrtom vojaške intervencije in mornarične blokade, ali ko je videl opozicijo, se ni upal ziniti kaj takega. Mesto tega je predlagal ekonomski "sanitarni kordon"; pozival je vse evropske dežele in Japonsko, da takoj pretrgajo vse stike z Moskvijo po zgledu Anglije.

KITAJSKA RE- VOLUCIJA V NO- VEM POTEKU

Boje se, da med Čiang Kaišekom in hankovsko vlado postoji tajen sporazum za poraz kitajskih militaristov.

Washington, D. C. — Eksperti v kitajskih zadevah v državnem departmentu, so bili nekaj tednov brez dela in so počivali. Zdaj so postali zopet delavni in opazujejo napredovanje armad obeh nacionalističnih vlad proti Pekingu.

Armada zmernega nacionalista Čiang Kaišeka prodra ob Velikem kanalu iz Sangaja proti Tientsinu, armade hankovske narodne vlade pa po potih iz Hankova naravnost proti Pekingu.

Čiang je ravnokar napadil od severne točke armado bivšega vojaškega gospodarja Sunčuanfanga v Santung. Zadnja poročila iz Kitaja pripovedujejo, da so videli Fenghušiang, poveljnika hankovskih armad, prodirati od vojnega pasa ob Zolti reki naprej proti severju.

Dasiravno je Čiang pričel znova preganjati voditelje strokovno organiziranega delavstva, o katerih se zdi, da so lojalni Hankovu, ni postal angajski poveljnik tako prijazen napram tujezemskim interesom, kot so pričakovali tujezemski diplomatje, ko se je ločil od hankovske vlade.

Zaradi tega sodijo, da se je Čiang tajno dogovoril s Hankovom, da bodo nacionalistične armade najprej usilile na zadnjaške militariste, preden izravnajo svoje lastne argumente. To je vzrok, da so bila odposlana pojačanja mornariški pihoti v Sangaju in Tientsinu.

Položaj ne izgleda tak, da bodo mornarski pešči kmalu odpoklicani.

Jugoslovanska skupščina razpuščena

Volitve za novi parlament v Jugoslaviji se vrše 11. septembra. Radikalna stranka, ki je vladala v Srbiji 25 let, je razpadla v tri grupe. — Nove homatije v Albaniji. Svet Lige narodov potlačil vsako pretresanje spora z Italijo.

Belgrad, 17. jun. — Kralj Aleksander je včeraj zapustil spuščine in razpisal volitve za novo zbornico. Volitve bodo 11. septembra in nova zbornica se odpre 25. oktobra t. l.

Volitve bodo zelo važne, ker je pričakovati, da pride nova politična struja na krmilo. Stara radikalna stranka, ki je vladala v Srbiji zadnjih 25 let, je razpadla v tri frakcije. Demokratje upajo, da podvoje svojo moč.

Ženeva, 17. jun. — Voditelji Lige narodov so končali zborovanje, ne da bi bili dotaknili se delikatne balkanske afere. Jugoslavija je želela, da Liga razpravi o njenem sporu z Italijo glede Albanije, toda diplomati poskušajo ublažiti konflikt z molkom.

Medtem pa so prišle vesti o novi vataji v Albaniji proti vladni diktatorja Zoguja.

Jugoslovanski bondi so včeraj padli na pariški borzi za 11 pik.

KONVENCIJA KRZNARJEV JE ZDAJ MIRNA

Levičarskim delegatom niso bile priznane delegatske pravice. — Njih mesta je zavzelo 31 zastopnikov reorganiziranih lokalnih društev.

Washington, D. C. — Na konvenciji organizacije krznarskih delavcev se je zgodilo, kot je vsak pričakoval, da se zgodi, ki je poznal ustavo ameriških delavskih strokovnih organizacij. Levičarski delegati iz New Yorka, ki so imeli takoj od začetka vstop na konvencijo le kot gostje, niso bili priznani delegatom, ampak mesto njih je bilo priznanih 31 delegatom reorganiziranih lokalnih društev organizacije krznarskih delavcev. To lokalne organizacije je reorganizirala Ameriška delavska federacija. Levičarji so doživeli poraz na konvenciji radi njih trmoglave in brezmišelnosti taktike. Ako bi ti levičarski delegati pristopili k reorganiziranim lokalnim društvom organizacije krznarskih delavcev in bi se dali izvoliti delegatom, bi jim nihče ne mogel odrekati sedeža na konvenciji. Tri in trideset delegatov, ako bi ti delegati premisljeno in pametno nastopali, bi bila precejšnja opozicijska moč na konvenciji. Tako je pa ta opozicija prešla v zgodovino, ne da bi kaj dosegla. V resnici je prav žalostno končala. Kajti 33 levičarskih delegatov nimajo pravice prisostvovati konvenciji in njih lokalne organizacije so bile uradno proglašene za izključene.

Po tem tragičnem koncu opozicije je Ben Gold, ravnatelj skupnega newyorškega odbora krznarskih delavcev izjavil dramatično, da 33 levičarskih delegatov ne bo skušalo ustanoviti druge unije krznarskih delavcev, ampak bodo ostali v Ameriški delavski federaciji. Kako se to zgodi, ko se vendar njih lokalne organizacije izključene iz organizacije krznarskih delavcev, kar pomeni, da niso več združene z Ameriško delavsko federacijo, tega Ben Gold ni pojasnil. Njegova izjava večini manj kaže, da bo levica poleg že storjenih taktičnih napak izvršila še druge in večje taktične napake v škodo krznarskim delavcem in v korist krznarskim podjetnikom.

Harry Englander, predsednik, ki je bil prvi suspendiran za čas konvencije, ker je hotel po vsej sili govoriti, se je potegnil za levičarske kandidate. Argumentiral je, da 31 delegatov ne zastopa večine članstva v New Yorku. Pri tem argumentiranju je pozabil na bridko dejstvo, da so člani mednarodne krznarske organizacije po ustavi le pri reorganiziranih lokalnih društvih, ker so bili, drugi izključeni.

Morris Sigman, predsednik organizacije krojaških delavcev Intl. Ladies Garment Workers Union, je čestitil odbornikom organizacije krznarskih delavcev glede njih boja proti komunistom.

NEWYOSKI BIZNISMANI
JOKAJO.

Od Lindberghovega obiska so pričakovali bogato žetev.

New York, N. Y. — Na Petli avenuji so imeli trgovci okrašen svoja razlozna okna s okusno reklamo. Pričakovali so, da prodajo najmanj za milijon dolarjev produktov. Zdjaj pa trgovci jokojo v svojem strokovnem glasilu "Women's Wear Daily", da je bila kupčija slaba. Preveč je bilo ljudi! Velike ljudske množice so zaprle pot onim, ki bi radi kaj kupili. Ljudstvo je hotelo videti Lindyja.

Naslednji dan je pa bil dež.

Uboštvo železniških vzdržovalnih delavcev

Tedenska mezda zneso od \$27 do \$31 na teden. — Šest osmink od te mezde gre za prehrano. — Pa delavci so plačani tudi po 20c na uro.

Washington, D. C. — Kako se preživlja delavska družina s \$27 do \$31 na teden je povedala žena železniškega delavca na pragi pri zaslišanju pred razsodiščnim odborom v sporu med zastopniki Louisville & Nashville železniške družbe in zastopniki Bratovščine delavcev za vzdrževanje železnic. Ta žena je bila soproga železniškega delavca, ki živi v Cynthiji, Ky.

Pred razsodiščem je izpovedala, da družina, ki obstoji iz sedem oseb, porabi na teden od \$20 do \$24 za kritje računov v grocerijski prodajalni. Od mezde ostane tako malo denarja za obleke, da ni imela nove obleke več ko eno leto. Zadnja obleka je bila napravljena iz treh jardi in pol blaga, ki je stalo po 60 centov jardi. Klobuka si ni kupila že dve leti.

Otroci ne dobe mleka. Prihraniti se ni mogel cent za slučaj bolezni ali brezposelnosti. Kompanija jim preskrbi stanovanje v borihi kočah, ki imajo samo dve sobi in kuhinjo.

Druge priče so izpovedale, da kompanija plača nekaterim delavcem le dvajset centov na uro. Železniške kompanije na južnih državah ne priznajo unij za železniške delavce in jih plačujejo, kakor se jim zdi in ne da bi se ozirale na stroške za življenjske potrebe.

Baroni premoga v Ohio imajo sodno prepoved

Sodišče jim je postreglo z "injunctionom" proti stavkajočim rudarjem v petem poddistriktu šestega distrikta.

Columbus, Ohio. — Prva večja sodnijska akcija proti rudarjem, odkar so zastavkali oziroma so bili izprti 1. aprila, je prišla v četrtek 16. junija, ko je tukajšnji zvezni sodnik Benson Hough poklonil Pittsburgh Coal kompaniji "injunction" ali sodno prepoved, ki je naslovljena na Johna Cinqeja, predsednika poddistriktne rudarske unije št. 5 v šestem distriktu. Prepoved nalaga predsedniku, da unija ne sme na noben način ovirati "poprakov", ki jih izvršujejo "delavci" v premovalnikih v Robeyvillu.

Po domače povedano: sodnik je prepovedal rudarjem stražiti rove in odgovarjati stavkake od skebanja.

Prvo zaslihanje glede prepovedi se vrši prihodnji četrtek.

Novo poštno poslopje v Chicagu.

Chicago, 17. jun. — Zvezna vlada je včeraj izročila vladnemu zastopniku v Chicagu distriktnemu pravniku E. Q. Johnsonu ček za \$3.890.000 kot svoj del za novo poštno poslopje, ki bo v kratkem postavljeno na prostoru dveh blokov med Harriersonovo in Polkovo cesto ter med Canal in Clinton ulico. Omenjena vsota bo izročena bogati trdki Marshal Field, ki lastuje omenjeni prostor. Kdaj prične z graditvijo novega poslopja, še ni določeno.

Kitajski diktator ogrnil nov plašč

Ustanovil je "nacionalistično" stranko v Pekingu in povabil Kajšeka, naj se mu pridruži.

Peking, 17. jun. — Cantsolin je danes naznanil, da je "reorganiziral" svojo vlado in stranko. Mandžurce je odstranil in imenoval Panfuja premijerjem. Dr. Wellington Ku, ki je bil do sedaj njegov premijer in zunanji minister, je odstopil popolnoma. Svojo novo stranko je krtil za "nacionalistično" in sebe je povzdignil v generalissimo. Njegov novi program je, da vojaki, učitelji, trgovci, kmetje in delavci imajo enake politične pravice.

Nadalje je poslal novo vabilo Kajšeku in Jehsišuanu, da se mu pridružita v vojni zoper "boljševike", ki jih predstavljata Evgen Cen v Hankovu in "kristjanski" general Feng Juhšiang.

Čikaški letalec poleti v Honolulu.

Chicago, 17. jun. — Roy A. Hearn, doma iz Chicaga, se pripravlja na direkten polet iz San Franciscu v Honolulu. Kakor znano, je razpisana za ta polet nagrada 25 tisoč dolarjev za prvega letalca, ki dospe tja brez da bi se kje ustavil. Za to tekmo se je prijavilo že več držnih letalcev, koliko pa jih v resnici poskusi ta polet, se bo videlo na dan poleta.

Dva britska letalca ponesrečila.

London, 17. jun. — Včeraj sta dva britska letalca izgubila življenje, ko je njiju zrakoplov nenadoma odpovedal in se zaril iz višine v zemljo. Vseh britskih letalcev je bilo v tem letu ubitih že 27.

Afriški fosil ključ novega plemena

Delo, ki je ustavljeno zaradi stavke zidarjev je vredno \$22.000.000. Zato je zanimanje za stavko zidarjev veliko med stavbinskimi in drugimi delavci križem Združenih držav.

Chicago, 17. jun. — Profesor Fay-Cooper-Cole iz čikaške univerze je včeraj izjavil, da on verjame, da fosil otročjega ostonjaka, ki je bil najden pred nekaj časom blizu Alžira, je prva sled ali ključ dosedaj še nepoznanega plemena, ki je živel v severni Afriki pred zadnjo ledeno dobo. Okostje se zelo razlikuje od vseh poznanih in posebnost od kromagnonskega, neandertalskega in grimaldiskega plemena, ki so živel v Evropi pred zadnjo ledeno dobo.

San Franciscu, Cal. — Trije letalci so se že pripravili za tekmo v poletu čez Pacifik iz San Franciscu v Honolulu. Letalci so Ernest Smith, Richard Grace in major Livingston Irving. Tekma se začne enkrat prihodnji mesec.

San Franciscu, Cal. — Trije letalci so se že pripravili za tekmo v poletu čez Pacifik iz San Franciscu v Honolulu. Letalci so Ernest Smith, Richard Grace in major Livingston Irving. Tekma se začne enkrat prihodnji mesec.

Montreal, Que., 17. jun. — Moštvo parnika "Swiftwater" je preprečeno, da je "Bela ptica" v kateri sta letela francoska letalca Nungesser in Coli iz Pariza v New York 8. maja, treščila ob velikanski ledenik v bližini Nove Fundlandije in se razbila. Moštvo je videlo velikanski ledenik, ki je štel iz morja in na ledeniku so vtisli, kakor da je nekaj udarilo ob ledeno steno in potem zdrnilo po steni navzdol v vodo.

Razpita pridigarica v Chicagu.

Chicago. — Sem je pred par dnevi dospela iz Kalifornije razpita pridigarica "Atrilogatega evangelija" Aimee Semple McPherson. Svojo kampanjo je že odprla v čikaškem Kolizeju, kjer bo izgnajala hudiča iz zaslepljene mase.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s urednikom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PONESREČENIM DELAVCEM IN VDOVAM PONESREČENIH DELAVCEV V PODUK.

Dostikrat se dogodi, da delavec ne vpraša za odškodnino, ker so mu njegovi prijatelji, tovariši pri delu, podjetnik ali pa zastopniki zavarovalne družbe rekli, da njegova stvar slabo stoji in da ne bo imel drugega kot stroške. Ponesrečeni delavec se vstraši in ne podvzame ničesar, da bi prejel odškodnino, ki mu gre. Veliko ponesrečenih delavcev še vedno misli, če je delavec sam zakrivil ponesrečenje, da ni opravičen do odškodnine.

Odvetnik Wm. H. Seed pokazuje, v članku, ki ga je poslal Federaliziranemu tisku za priobčitev, dva slučaja, ki govori jasno kot beli dan, ako je delavec ponesrečil na delu, da naj ne molči, ampak naj svoje ponesrečenje naznani zavarovalni družbi in svojemu podjetniku.

On navaja: Nekega kurjača so našli mrtvega sedeti pred pečjo. Ena največjih zavarovalnih družb je na podlagi izpovedi in izjav, ki so jih podali eksperti po raztelesenju kurjačevega trupla, odklonila izplačati odškodnino. Ti so izjavili, da je ponesrečeni delavec umrl zaradi srčne napake, ker se je preveč najedel. Vdovi so pripovedovali, da po nepotrebnem zapravlja svoj dragi čas in denar, ako se poteguje za odškodnino. Rekli so ji, kaj more ona napraviti napram izpovedim ekspertov. Vdova se ni dala premočiti ali zavesti. Vztrajala je pri svoji zahtevi in zadnji trenotek se je družba pogodila za \$3,000. Ta vsota je bila vdovi nakazana, ne da bi prišlo do zaslišanja.

V drugem slučaju se gre za ubožnega tujezemskega delavca, ki ni znal besede angleške. Njegove edine priče so bile nekaj lokalnih zdravnikov in dva preprosta tujezemska delavca, ki tudi nista razumela angleški in sta morala biti zaslišana s pomočjo tolmača kot ponesrečeni delavec, ki se je bojeval proti eni izmed najbolj bogatih korporacij. Korporacija je predložila zapiske iz pisarne, zapiske delavnih ur itd., da ovzrže izpoved ponesrečenega delavca. Dalje je kompanija imela štiri dobre zdravniške eksperte, ki so imeli dokazati, da bolezni ni povzročila nesreča, ker ponesrečenje je ni moglo povzročiti. Ponesrečeni delavec je vztrajal pri svoji izpovedi. Prejel je najvišjo odškodnino, ki se plačuje v državi. Njegova zmaga je še toliko bolj očitna, ker ni bil nihče drugi ob času ponesrečenja navzoč, kot on sam.

Veliko delavcev misli, da je industrijska komisija pristranska in da zavzema podjetniško stran, kar pa ni res. Podjetniki sami so večinoma zadovoljni, ako vidijo, da je ponesrečeni delavec prejel, kar mu je šlo. Zavarovalna družba nima prav nobenih stikov s podjetniki, razen da pobira od njih zavarovalne prispevke za njih delavce, ki morajo biti zavarovani v vsaki državi, v kateri postoji zavarovalninski zakon. Delavce zavarujejo privatne zavarovalne družbe in najbrž je malo izjem, da država izplačuje zavarovalnino, kot na pr. v državi Ohio in v ta namen vzdržuje zavarovalninski sklad proti poškodbam.

Delavec, ki ponesreči na delu, naj takoj naznani podjetniku, t. j. kompaniji ali delodajalcu, pri katerem dela, da je ponesrečil. Tak delavec bo imel prav malo sitnosti, da prejme odškodnino. Prav nič se mu ni treba bati, da bo mogoče izgubil delo, ker se je ponesrečil. Vsaka kompanija, ki obratuje svoje podjetje v državi, v kateri je uveljavljen odškodninski zakon, mora zavarovati svoje delavce proti poškodbam. Če tega ne stori in ji pridejo na sled, da svojih delavcev nima zavarovanih proti poškodbam in če kateri delavec ponesreči, mora kompanija plačati visoko globo.

Dostikrat se iz majhne poškodbe razvije težka in trajna poškodba, katere posledica je trajna nezmožnost za delo. Marsikateri delavec se je malo oprasnil po roki, pa je rekel, a to ni nič. Po nekaj dneh je nastopilo zastupljanje krvi in nato je nastopila smrt. Tedaj pa ni bilo nič, ampak bila je tragedija za delavsko družino, ako je bil delavec oženjen in oče več nedorastlih otrok. Za delavca je važno zaradi tega, da nobene poškodbe na delu ne prezre.

SLIKE IZ NASELNI

Iz vzhodne Penne.

Prav malo dopisov pride iz tega kraja. Kaj je vzrok, poročam enkrat pozneje. Vzhodna Pennsylvanija je prav gorata pokrajina. Kamenite gore se vzdigujejo 2000 čevljev nad morskovo površino. Severovzhodna Penna meji na N. Y. in na N. J. in tukaj so prave pušave. Preideti milje, da ne vidiš drugega kot gore, obraščene s pritlikavim drevjem, katero je edina produkcija, tukajšnjih farmarjev, ki sekajo ta les in izdelujejo prago za v premogokope na polju trdega premoga. Debelejšje dreve ne zraste, da bi se porabilo za kake druge svrhe, ker so gore večinoma kamnite. Spomladi so ti kraji prav romantični za ljubitelje narave. Na tisoče vsakovrstnih ptic žvrgoli od zore do mraka vsakovrstne melodije. Zajec prima ha iz grma in se vsede par korakov pred človekom. Tako vidiš vsakovrstne živali, kot jazbec, lisice in dihurje, prav nič boječe. Zraven živa človek vonj dušičnih rož, ki jih je tudi na stotine vrst.

Pozimi imajo lovci svoj raj, tukaj se namreč nahaja vsakovrstna divjačina, kot srne, jeleni, volkovi, medvedi, divje mačke. Izvzete tudi niso kače klopotce. Kdor se tukaj spreha, mora biti oborožen kot v pragozdu. Posebno zadnje zimo je veliko divjačine prišlo iz Kanade, kjer je bila ostra zima.

Naselbine so tu prav redke. Na milje daleč se razvijejo sčičenega po par akrov ozemlja, kjer stoji, borna koča. Posestnik ima po eno ali dve kravi in kaj malega pridelka, drugače pa seka les za prago in podpore za bližnje premogokope.

Železniške proge se vijejo kot kače po dolinah in hribih. Ko prevažajo premog, vprežejo po dve do tri ali štiri lokomotive, kot v državi Koloradu. V Pike okraju so na samotnem kraju ravno dodali veliko električno centralo. Gradili so jo dve leti in pol. Last je Pennsylvanija Power and Light družba. Stala je okoli tri milijone. Zaježili so reko Paupack med hriboma in tako je nastalo več milj dolgo jezero, na slapu pa bodo izvajali več tisoč voltov električne sile. Pogled je krasen, ker voda pada 200 čevljev. Sedaj so inženirji izdelali načrt za drugo ogromno elektrarno, za katero so stroški preračunani okoli 50 milijonov dolarjev. Ogromno elektrarno so že začeli graditi. Računajo, da bo vzelo sedem let, da jo dogradijo. Ta pa ne bo v tej državi, temveč v državi Maryland pri mestu Conowingo. Tamkaj bodo morali železniško progo prenesti iz doline v hribe.

Sedaj lahko vsak premogar ve, zakaj ni več takega vsakdanjega dela po premogorovih. Moderna mašinerija, moderne elektrarne — manj dela, več profita!

S pozdravom — Andrew Zupan.

Iz okrožja najhujših bojev med rudarji in podjetniki.

Erum, W. Va. — Zadnjič sem poročal o eksploziji v Eberdsville, No. 3. Rešilno delo se je nadaljevalo, dokler niso dobili devdeset trupel ponesrečenec na površje, potem pa so prenehali za teden dni in nato zopet začeli. Še tri trupla so dobili iz jame, o katerih še niso bili niso, da so tudi notri, ker niso vedeli, da so oni ljudje delali. To nam služi kot najboljši dokaz, kakšna zločina brezbržnost vlada v tej državi. Za premogarja se ne brigajo, kajti kot stavkovec je brez pravice. Koliko ljudi je izgubilo življenje pri tej eksploziji, je torej še danes ugan-ka.

V Scott Runu pri Canesville Bay Product Co. je, kakor znano, 28. februarja izbruhnil požar, kateremu je sledila še eksplozija, v kateri so izgubili štiri življenja. Prišli so spravičljati na površje tudi košče ostalih jamskih vozikov. Tudi stari premogarji so bili zraven. Pripravljeni so bili iti v rudnik, dastravno je eden najnevarnejših, posebno takoj po požaru in eksploziji. Napravili so zid, da so tako preprečili nadaljni požar.

ki se je pripetil že drugič v šestih mesecih.

Na 14. junija je bil velikanski shod premogarjev na Charleroyju. Bil je shod petega okrožja rudarske organizacije, to je za Pennsylvanijo in Zapadno Virginijo. Rudarji so se udeležili tega shoda v velikanskem številu; prišli so nad sto milj daleč in celo iz Graftona so bili zastopniki lokalni s svojimi zastavami. Večinoma vsak unijski lokal v Zapadni Virginiji je bil na tem shodu zastopan. Vsega se je udeležilo tega shoda nad trideset tisoč rudarjev. Med govorniki na tem shodu je bil predsednik Lewis sam in tako tudi predsednik Fagan od petega okrožja in Van Bittner iz Zapadne Virginije. Nadaljnji govorniki so bili: podpredsednik petega okrožja ter drugi delavski voditelji. Med govori je sviral Mononga godba iz West Virginije. Zanimivo je bilo tudi petje zbora iz Scott Runu. W. Va. Prepevali so pesmi o pittsburskih stavkavcih.

Toliko rudarjev, kot jih je bilo na opisanem shodu, se nisem videl skupaj. In vsi ti ljudje so organizirani in na stavki. Kdor torej pravi, da so vsespovod stavkavci, se zelo moti. Na tem shodu bi moral biti, pa bi videl koliko truckov stavkarjev je prišlo iz West Virginije. Ne pozabimo, rudarji, da je blatenje rudarskih voditeljev tudi le vođa na mljn premogarskim motcem. Samo počakati je treba pa bomo videli, kaj ima še vedno rudar v uniji. Če bi bila premogarska unija poražena, bi trpelo vse delavstvo. Le več zavesti je treba in unija se bo povzpela zopet do nekdanje ali še višje veličine. Če pa celo izučeni in nekdanji trdni unijski rudarji prihajajo stavkavci, potem pa na uspeh gotovo ne moremo misliti. Potem pa le pomnimo, da se bo potro vse tisto kar so pričeli graditi pred petintridesetimi leti, pionirji delavskega, posebno pa rudarskega gibanja.

Premogar se mora boriti ne vseh koncih in krajih proti izkoriščevalcem in proti nevednosti v lastnih vrstah. Borba traja v West Virginiji, že štiri leta kakor je bilo tudi povedano na shodu.

Na poti iz Charleroya smo se vozili vso noč, kajti bilo je okoli sto milj. Prišli smo domov, ko se je delal dan in ni bil treba iti spat, temveč smo se takoj podali na stavkovno stražo. Na potu so nam blizu državne meje pri Point Marquette bili za petami suhaški agenti, ki so čakali, da dobijo kapljico "kratkega". Aretirali so godbo Mononga od U. M. W. of A. vsa 18 oseb, ne da bi imeli le kaj vzroka za to. Za prevezo so rekli, da je nekdo ubil pri hiši ob javni cesti okno. Toda to je bila v resnici samo pretveza, da bi lahko aretirali poštene ljudi.

V takem nastopanju najbolj vidimo, kako je vse sovražno organiziranemu rudarju, ki išče svojih pravic. Tega so pa največje krivi stavkavci, ki povzročajo to nadlogo sebi, svojim družinam in nam. Lahko bi bili tudi oni deležni več pravice, če bi se le ne pustili tako brezupno izkoriščati. Ko koga srečam, ga vprašam: "Kako se ti godi, tovariš?" Odgovori mi: "Slabo! Nič se ne da zaslužiti. Premog tehta komaj polovico kot poprej, ko je bila unija in od mrtvega dela ne dobimo nič plačnega." Taka je pravica stavkavca v West Virginiji!

Pozdrav vsem organiziranim rudarjem! — Josef Železnik.

Kratek dopis iz Sheldona.

Sheldon, Wis. — Ko smo se pred dvanajstimi leti prvi Slovence naselili v to farmarsko naselbino, je bil svet še ves divji; drugemu ni bilo karjati štiri in grmovje ter še nekaj lesa, katerega lesne družbe niso posekale, kar se jim ni izplačalo. Težko delo smo imeli in pomanjkanje je vladalo za nove naselnike. Sedaj pa smo se vsi Slovenci povzpeli na trdno gospodarstvo; vsakdo ima lično urejeno farmo, pa lepo in zdravo življenje, katere prinaša tu največji dohodek. Glavni naš zaslužek je namreč z mlekarstvom.

Letos imamo nenavadno hladno vreme, da kaj takega še stari naselniki ne pomnijo. Drugače

pa nam je kot običajno farmarjem. Imamo dober zrak in vodo in smo zdravi, samo dela je veliko. Zahvalimo se za obisk iz Willarda; posetili so nas bili mr. in mrs. Krulc, mr. in mrs. Kirn, mr. in mrs. Gošte in mr. in mrs. Černe. — A. Divjak.

SOCIALISTIČNA STRANKA NA VZHODU RASTE.

Zaključila je največjo konvencijo po vojni v državi Connecticut.

New Haven, Conn. — (The New Leader). — Konvencija državne socialistične stranke v državi Connecticut je bila pred tednom zaključena. Bila je to največja konvencija, kar jih je ta stranka obdržala po vojni v tej državi. Tako so se izrazili delegatje na konvenciji, ki so se vrnili domov.

Poročilo državnega tajnika stranke Plunketta izkazuje najstj branž v državi Connecticut. Od teh je sedem angleških. Poleg tega pa je tudi enajst klubov Workmen's Circle organizacije, ki vsi vselej glasujejo socialistično. Socialistični glasovi so porasli v 168 mestih.

Finančno stanje stranke v tej državi je sedaj povoljno, kakor kazuje uradna bilanca stranke.

Glavni zaključki so bili, da stranka posveti več pažnje mladini in ženam, ter da se zaneše principe stranke med tradeunioniste v državi in da se jim tako pojasni socialno delovanje stranke. Poleg tega pa je treba aranžirati tudi strankine konference v različnih mestih, la se nadaljuje z Debsovo radio postajo.

Konvencija je sprejela naslednje resolucije: proti obsodi Saccia in Vanzettija, proti ameriški okupaciji Nikaragve, za toleranco in ne vmešavanje v notranje mehiške zadeve od strani zvezne vlade ter pomagati kitajski revoluciji, mesto ji metati polna pod noge in da Združene države priznajo sedanjo rusko vladu. Rusija pa naj takoj osvobodi vse politične jetnike.

Nameščenci čikaške nadulne železnice so glasovali za štrajk.

Chicago. — Motorniki, sprevodniki in drugi delavci nadulne železnice (elevated) so v četrtke zvečer skoraj soglasno glasovali za stavko, ako družba ne ugodí njihovim zahtevam za povijanje mezde. Izid glasovanja: 4317 za štrajk in 31 proti. Nameščenci zahtevajo 15 centov povišanja na uro. Pogajanja z družbo so v teku, ali vse kaže, da družba — katero kontrolira magnat Samuel Insull — se ne bo podala brez boja. Stavka je najbrž neizogibna. Ako pride do boja, bodo vsi nameščenci ulične in nadulne železnice ter avtobusov stavkali skupaj.

Slana uničila sadje.

Muskegon, Mich., 17. jun. — Zgodnja spomladanska slana in tudi pozna je povzročila v tej okolici, da bo veliko manjši pridelek letošnjega sadja, kot poročajo okrajni izvedenci od tukaj. Prizadeta sta tudi kruzna in krompir.

Stavka za Saccia in Vanzettija v Argentini.

Buenos Aires, Arg., 17. jun. — Včeraj je tukaj trajala 24-urna protestna stavka dveh delavskih federacij proti smrtni obsodi Saccia in Vanzettija v Združenih državah.

Ford gradi nov zrakoplov.

Detroit, 17. jun. — Ford Motor kompanija ima v delu nov zrakoplov, ki bo imel prostora za dvajset pasajirjev, je dejal glavni inženir novega tipa eroplanov W. B. Mayo na seji mestnih klubov.

Pariški dijaki pometali knjige v reko.

Pariz, 17. jun. — Ob koncu šolskega leta so včeraj dijaki politehnične šole pometali svoje šolske knjige v reko Seine med brenkanjem na kitare in petjem.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

FARMARICA PRIJELA OSUM-LJENEGA MORILCA.

Dolži se ga, da je pred par dnevi zadavil 14letno dekle in še neko drugo žensko v Kanadi, dvajset pa v Združ. državah.

Winnipeg, Man., 17. ju. — Morilec dveh svojih žrtev, ki jih je zadavil pred par dnevi in ki je obdožen, da je na isti način usmrtil še dvajset žensk v Združenih državah in ki ga nazivajo "gorilkega človeka," je bil včeraj prijet. V past ga je dobila neka farmarica. Osumljeni morilec, ki je vse svoje žrtve zadavil, je že parkrat utekel iz zaporov. Svoje ime je dal kot Virgil Wilson, ki je prišel iz Anglije, a je pozneje dejal, da se imenuje Earl Nason ter da je doma iz San Franciscu.

Farmarica L. Morgan ga je ujela v past, ko je prišel k njej prosit hrane. Iz opisov po radiju ga je spoznala. Medtem ko mu je dala hrane, je poklicala policijo. Osumljenec je bil neopazeno prijet.

RUMUNSKA TAJNA POLICIJA SE JE BLAMIRALA DO KOSTI.

Knjige starih klasikov je zaplenila kot silno nevarne tronu, altanju in kapitalizmu.

Amsterdam, Holandska. (I. I.) — Mednarodna federacija strokovnih unij v Amsterdamu je prejela vest iz Rumunije, da je tajna rumunska policija v temišvarskem socialističnem klubu uvedla hišno preiskavo, in vse zaplenila kot državni nevarno, kar ni znala čitati. Zasegla je sedem tisoč knjig in jih uničila.

Med zaplenjenimi knjigami so dela Dumas, Viktor Hugota, Balzaca, Schillerja, Goetheja, Lenauva, Cervantesa, Marxa, Kautskyja in drugih znanih evropskih avtorjev.

Rumunska policija sestoji najbrž iz samih analfabetov, ki zapleni vsako knjigo, ki ni podobna stari pratiki ali pa pravoslavnemu ali pa katoliškemu molitveniku. Velika duševna tema mora vladati še v deželi, v kateri lahko policija uganja take burke, ne da bi jo kdo poklical na odgovor in prijel za ušesa.

Naval turistov v Evropo.

Chicago, 17. jun. — Včeraj je dejal načelnik potnih listov v Chicagu R. A. Proctor, da v tekočem letu je veliko več turistov iz Amerike v Evropo kot jih je bilo prejšnja leta. Samo čikaški distrikt je izdal letos 13,500 potnih listov. To je že 3,000 več kot lani.

Morilec svojih otrok bo zaprt na življenje.

Chicago, 17. jun. — Včeraj je bil Walter Scholl obsojen v domsmrtno ječo, ker je pred tremi meseci ubil svojo osemletno hčerko in šestletnega sinčka. Scholl je sin nekega pittsburskega duhovna.

J. Novikov:

PESIMIST IN VODNA KAPLJA.

Pesimist: "Kako, ti nesrečnik, ali nameravaš granit preluknjati? Kaka neumnost! Ali ne veš, da je ta skala najtrša kaj jih poznamo? Je že prastara, tisočletja so že minula, a skala ta ostane nespremenjena. In ti? Ti si slabotna enodnevica, najpohlevnejši, solnčni žarek te spremeni v hlap in ni te več."

Vodna kaplja: "Jaz ne nameravam samo, temveč vem čisto gotovo, da sem zmogla tudi najtrši granit razrušiti. Velikanska pogorja so dvigala nekdanj posono svoje vrhove v oblake, jaz sem jih razrušila in bom nekdanj tudi vse gore, ki še stoje, pogreznila v morskno globino. Jaz sem slabotna, to je nemara res, sem enodnevica, tudi to bo menda res, vendar spada vse, kar na tej zemlji obstaja, v oblast mojih zakonov."

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Ti ga edini dar trajno vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

ZARKOMET

Brat, ne zamudi redke prilike! Kadar solnce posije — ven iz hiše! Naglej se ga, kajti dolgo ne bo sijalo!

Novičica iz Tartarije.

Iz Rige, Izrigana: Sovjetska vlada je sklenila eksekutirati vse Poljake — tudi one v Ameriki in v Benetkah.

Garda gleda na Zapad.

Prezident je srečno prispeval Črne hribe na Južnodakotskem. To je morda dober začetek. Farmarjem se mogoče odpro oči in preesele se v Washington, Coolidge pa ostane v Črnih hribih do konca svojih dni.

Saj ne ve kaj hoče!

Dragi K. T. B.! Sveti papa Pij XII. se ne bi smel prav nič bati boljševikov. Še vesel bi moral biti, kajti kadar boljševiki zavladajo po vsem svetu, osvobodijo tudi njega, da ne bo več vatikanski jetnik ... O. M., T. H.

Opomba: Say, kaj pa je z mehiško revolucijo? — O. M.

Odšla je na božjo pot v Rim. — K. T. B.

Irski revolucionarji.

Irski katoliški republikanec: Dol kralj angleški! Živijo kralj nebeški!

Svobodna mu beseda, toda krčarska četa ima za njim besedo!

Bil je postavljen orjaški Zarkomet, kateri pa se je spremenil v alamo, katero so otepalivali razni cepci. Pridelek te mlatve je bil: štriglj, krtače, krtačice, trnje, kravji pastir, bodeče rože in druga taka šara, torej duševna hrana za človeka s krokodilovim žolodcem. Prišli smo tako daleč, da se naš jezik sramoti v listu, katerega smo si ustanovili, da bi nas izobraževal. Čas je, in sicer skrajni, da se taki nedostatki odpravijo. — Rudolf Kreč, W. Newton, Pa.

Eliaški bratovščina.

Le pojdi sem k barigili, kaj bi zunaj stal! Boš kaj povedal, napolnim jaz bokal. Povej mi kakšno novo od naprednih ljudi, mi smo precej za njimi, tako se mi zdi. Pogled ženske naše — kako so dobre, so, so! Pravila so prelomile, pohvalo zdaj dajo. Poslušaj me brate: pred vratni sem stal in osel primaha: Boš dal za bokal? Podravljen ti osel, partner ti moj, še ga bova vlekla midva nocoj!

Eliaški volček

Bodeča je hvaležna.

Draga Kanaja iz Iowa! Vse seli me, ker si se poglala za krtačarsko družino. Katerim ni po volji, kar piše krtačarska družina; naj ne bave tega, saj je dovolj drugega čtiva v Prosveti. Rudarju iz pekla pa svetujem, naj pogleda enkrat tudi v nebesa in od tam kaj poroča. Mogoče bo potem boljših mial. — Bodeča roža.

No, Kanaja! Nekaj nergaš, da iz te moke ne bo kruha. Prav je! Tvoj divjak mi že od daleč smrdi. Sama ga povžiš ali pa ga pošlji Bodeči. Krtačarja bi vprašala za svet, pa se bojim, da bi mi samo namignil kakor si nergala, da je drugim, mene bi pa še bolj "firbec" imel. — Krtačica.

Krivoverska mladina.

Slavni Zarkomet! Posveti enkrat tudi v naše gnezdo: Rock Springs, Wyo. in poglej, kaj je vzrok, da tukajšnja slovenska mladina ne da dosti na edino zveličavno vero. Pred nekaj leti se je tačasni župnik izrazil, da njemu ni nič za stare; kar on hoče, je mladina. Od takrat se je deset slovenskih mladenčev in mladenk poročilo s krivoverci. Kdo je torej kriv, da edino zveličavna vera peša? — O. P.

K. T. B.

Vesti iz Jugoslavije

Roparski umor pri Leskovcu. Dne 2. junija je bil v Gorenji vasi pri Leskovcu izvršen roparski umor. Ropar je prišel v hišo k Tomazinovim, kjer je našel doma 13letno hčerko samo. Da ga ne bi izdala, jo je ubil. Upravičeno je 13.000 Din, ki so bili shranjeni v skrinji pod streho med koruzo. Vsekar so morali biti zločinu razmere dobro znane. Aretirali so kot osumljenca nekoga Trobentarja, ki je znan kot nasiljen in surov. Zena Trobentarjeva je sestra matere umorjene deklice.

Avtomobilska smrtna nesreča. Dne 2. junija se je odpeljal Ivan Podbregar, lesni trgovec iz Moravč, s svojim motornim kolesom proti Ljubljani po trgovskih opravkih. Ko je vozil proti Prevojam, je prevozil na cesti ležeče bukovno poleno, ki se je radi precej brže voznice zapletlo v kolo vozila in povzročilo, da je vozač zamajal z volanom in zavozil v stran, kjer se je zaletel v ob cesti rastoče drevo s tako silo, da je obležal mrtve. Nesrečnik zapušča majhno dete in mlado ženo.

Umor. Dne 3. jun. je v Sarajevu ob najzvišnejši promeni nad slovenec Andrej Krepus srečal svojo prilježno Marijo Zupan in jo poklal, naj se vrne k njemu. Ona pa je to odločno odklonila. — Krepus pa jo je nato osemkrat zabodel z nožem in skušal tudi sebe končati. Oba sta bila prepeljana v bolnico.

Smrt v valovih Save. V Savi pri Zagrebu se je 2. jun. kopal natak Milan Vrtačnik, rodem iz Blance pri Sevnici. Zaplaval je proti sredini rokava, mahoma pa je začel klicati na pomoč. Takoj nato je izginil v valovih. Našli so ga šele čez eno uro in mrtvega potegnili iz vode. Vrtačnik je bil dober plavalec. Najbrže ga je prijel krč.

Prostovoljna smrt splavarja. Kakor javljajo iz Gornjega grada v Savinjski dolini, so te dni izpod jezra pri Znančevici žagi potegnili truplo Jožefa Menčka, ramskega splavarja in dinarja, rodem iz Krope. Sel je prostovoljno v smrt. Ljudje govorijo, da se mu je zmešalo.

Odkritje cerkve iz četrtega stoletja. V Grohotah na dal-matinskem otoku Solti se vrše arheološka izsledovanja, ki so podala že zanimive rezultate. Že pred leti so na pokopališču v Solti bili izkopani razni predmeti iz starodavne dobe. Izkopavanja se vrše pod vodstvom znanega učenjaka arheologa Frana Bulića. Dosele so odkriti temelji in zidovje starokrščanske cerkve z zanimivimi mozaiki. Odkrita cerkev je bila zgrajena v četrtem stoletju. Izkopavanje se nadaljuje.

Požar v Apačah. V zadnjem mesecu je vpepeli požar poslopja Ane Čeh v Apačah št. 88, pri Ptuj. Škoda se ceni na 15.000 Din in je bila stavba zavarovana za 15.500 Din. Med požarom, odnosno ob izbruhu sta se nahajala v sobi dva sinova posestnice in sicer eden šletni in drugi triletni, medtem ko je bila Ana Čeh v približno 600 korakov oddaljenem gozdiču. O troke so sosedje rešili. Obstoja sum, da so najbrže zanetili o-genj otroci. Požar sosedov ni ogrožal, ker je stala hiša na precej samotnem kraju.

Grandnja stanovanj za železnice. Kakor poročajo iz Belgrade, je prometno ministrstvo dalo železniški upravi na razpolago 6.250.000 Din v srhu, da se takoj prične z gradnjo stanovanj za železničarje, ki se biva-jejo po vagonih. S to vso bi se moglo zgraditi približno 40 hiš z malimi stanovanji. V Ljubljani se zgradi dve stanovanjski hiši: ena se zgradi do novega letošnjega leta za "vagonarje" (za približno trideset družin), druga pa se zgradi prihodnje leto in je namenjena železniškim uradnikom. Hiša, namenjena "vagonarjem", se zgradi ob Dunajski cesti.

Vojak na straži ustrelil se-ljaka. Dne 31. maja se je s se-ljaka v Mostarju vračal domov se-ljak Ilija Komadina. Ko je šel mimo Belega brega, je slišal,

Bele na 14 mesecev težke ječe, Alojzija Bele na 18 mesecev je-če, zakonca Skrabi pa sta bila oproščena.

Grozna avtomobilska nesreča. Dne 3. junija se je zgodila v Zagorju ob Savi avtomobilska nesreča, ki je zahtevala življenje mladega družinskega očeta, strojnika Ivana Tauferja. Avto-taksi, ki ga je šofiral Franc Valant, je vozil po cesti iz Lok proti Zagorju. Približno 100 me-trov od Robavske gostilne, kjer se cesta zelo zoži (meri namreč po komisijonelnem ogledu samo 3,20) je prišel nasproti avtomobilu neznan bicklist, ki je imel zelo močno rasvetlilavo. Šofer Valant se je hotel umakniti ter je zavozil po predpisu bolj na desno kraj ceste. Nesreča je hotela, da se pot na dotičnem kraju udaja in ruši. Avtomobil je začel lezti z desnimi kolesi s ceste in se je dvakrat prevrnil popolnoma okrog svoje osi. Pri udiranju je počila tudi pnevmatika, kar je dalo prevrta še večjo silo. Na kraj nesreče so takoj prihiteli ljudje, ki so iz-veleli izpod avtomobila smrtno ponesrečenega Tauferja. Zdrav-niška pomoč ni mogla nuditi po-nesrečenemu več pomoči. Taufer je drugi dan umrl. Tragični dogo-dek je vzbudil v Zagorju s po-nesrečenčevu družino veliko so-čutje. Vzrok nesreče se pripisu-je slabim cestnim razmeram. Cestni odbor premore velike de-narne vsote, a vendar ceste niso v redu, kakor je to v vseh tra-gično dokazala avtomobilska ka-tastrofa.

Prostovoljstvo se širi. V tednu od 30. maja do 5. junija sta se vršila dva shoda, eden na Muti in eden v Rušah, na katerih je poročal s. Eržen iz Mari-bora, o vseh metodah, ki se jih poslužujejo klerikali v boju zoper socialiste. Pa tudi mi jim ne smemo ostati ničesar dolžni, če je moramo plačati njihov proces jim bomo vračali milo za drago. Cerkvena oblast je u-kazala svojim duhovnikom, da morajo povsod pridigovati proti socialističnim listom. Tako je moral celo stari župnik na Muti pridigovati proti "Volksstimme". Tako, torej vsi tisti delavci, ki ne znajo slovenskih listov čitati, naj se odpovedo na ljubo edine-mu svojemu listu, na katerega so že 9 let naročeni in naj si na-roče mogoče židovski "Morgen-blatt" iz Zagreba ali pa "Ma-rielandacht" iz Graza? Ne boš, rajši se odpovem cerkvi. Cela dvorana je burno pritrdila iz-vajanjem govornikov. Medtem, ko je sklicala shod na Muti stro-kovna organizacija kovinarjev, so sklicali shod v Rušah že ta-mošnji svobodomiselci. Bil je prav dobro obiskani in večje številko tamošnjih sodrugov je podvezlo korake za izstop iz cerkve.

V zvonarni in livarni v St. Vidu nad Ljubljano je izbruhnila obrambna stavka livarjev. Podjetnik, pravi kristjan in bogaboječ mož, ki meče sredi najhujše zime družinske očete na cesto, nima volje izpolnje-vati tiste zokne, ki so v prid in zaščito delavcev. "Devat! De-vat!", se čuje od zore do mraka, koliko bo pa plačila dal zato, tega pa ne pove. Ko delavce po-trebuje, jim obljublja vse mo-goče, ko pa pride dan plačila, ne ve, kje bi kaj odgrizel. Trn v peti mu je 1154 b, tako tudi 50-odstotno plačilo za nadure. Dolgo so delavci prenašali to, v upanju, da bo kdaj bolje. Ali pomagalo ni nič, uvelde se je akord, da bo mogoče še več iz-prekati iz teh neumnih delavcev. Tako so uvideli, da ne pomagajo prošnje, da gospodar obljub ne drži, so mu predložili spomenico in zahtevali, da se sklene kolek-tivna pogodba. Ali glej ga spa-ka! Mož si misli, najlažje se jih rešim, ako vse na cesto spodim. Dali bomo inšerate, in delavcev bo ko listja in trave, a še takih, ki bodo kaj od doma prinesli. Našel se je pa Judež, ki je mislil, da se bo okoristil, ako bo padel borečim se delavcem v hrbet. Stara firma je to, vse naše de-lavstvo si ga je že postavilo na indeks. Za dežjem pride solnce, za petkom pa sobota, dan pla-čila.

Smrtna kosa. Na Teharju pri Celju je umrl posestnik, gostil-ničar in mesar Franc Zohar.

Agitirajte za "Prosveto"!

A. P. Čehov:
Upravnik gledališča pod divanom
(Zakulisna zgodba.)

Igrali so "Burko s preobleče-njem." Kladivja Matvejeva Dolakaja-Kaučukova, mlada in simpatična igralka, vsa navdušena za svojo sveto umetnost, je prihitela v garderobno sobi-co, ter jela jadrno metati s sebe elegantni kostum, zakaj morala se je neugotoma napraviti v hu-zarsko uniformo. Bil ji pa ob-leka ne delala nepotrebnih gub in bi se ji kolikor mogoče lepo in dobro prilagala, je nadarjena igralka sklenila, da se slede do golega in si ta kostum obleče kar povrh Evinega. Ko se je bila že slekla in si je, drgetaje od hladnega zraka, jela pri-pravljati huzarske jahalne hlače, je zdajci začela vzdih. Hlače, ki je odprla oči ter poslušala. Spet je nekdo vzdihnil in zdelo se ji je, kakor bi bil topot celo zasepetal:

"Oh, Bog nam grehe odpu-sti!"

Vsa začudena se je igralka o-zrla; ko pa v sobi ni videla ni-česar sumljivega, je sklenila, da pogleda za vsak slučaj tudi po edini kos svoje sobne oprave — pod divan. In glejte! Pod diva-nom je ugledala dolgo človeške postavo.

"Kdo je?" je zavpila ter vsa preplašena odskočila od divana zakrivaje se z vojaško bluzo.

"Jaz sem ... jaz ... je drh-teče zasepetalo izpod divana "Nikar se tako ne bojte ... saj sem jaz ... Paati!"

Po nosaljčnem šepetu, ki je nalikoval cvrčanju v ponvi, je igralka lahko takoj spoznala glasa gledališkega upravnika In-ljukova.

"Vi ste!" se je razhudila, rde-čko ko kuhan rak. "Kako ... ka-ko se vendar predrznete? Pre-tem takem ste ves čas ležali tu spodaj, vi stari podlež! Tega se je še manjkalo!"

"Dušica ... srcece moje!" je siknil Indjukov in pomoli svoje plešasto glavo izpod divana, "nikar ne bodite hud, dušica ... Ubijte me ali sterite me ka-kor kačo, samo ne delajte hrup-a! Saj nisem, nisem videl prav ničesar in tudi zdaj ne vidim nič in si niti ne želim, da bi kaj videl. Čisto po nepotrebnem se tako zakrivate z obleko, dragi-ca moja, krasotica vseh krasoti-c! Čujte me, starca, ki stojim z eno nogo itak že v grobu! Saj se ne valjam tu za nič drugega, kakor da rešim samega sebe. Iz Moskve se je namreč pripeljal Prindin, mož moje Glasenke. In zdaj hodi po gledališču sem in tja ter ubijte, kako bi me ugonobil ... To je grozno! Ra-zen Glasenke sem dolžan temu zlojezu tudi še pet tisočakov!"

"Kaj to meni mar? Tako se mi izgubite, sicer ... ne vem, kaj naredim z vami, nesram-než!"

"Paat! Dušica moja, paat! Na kolenih vas prosim! Kje drugje naj se mu skrijem, če ne tu pri vas? Saj bi me povsod drugod takoj iztaknil, le semkaj se ne bo upal! ... Nu, rotim vas! Pro-sim vas! ... Pred dvema ura-ma sem ga videl! Kom so igrali prvo dejanje, stojim tam za ku-lisami in vidim, da gre iz pri-tiljnice na oder ..."

"Po tem takem ste se valjali tu notri že med dramo?" se je ustrašila igralka. "In ... ste videli vse?"

Upravnik pa je zaječal:

"Ves držeem! Ves se tre-sem! Dušica, tresem se kakor šiba na vodi! Ubil me bo, ta pro-kleta zver! Saj je enkrat že streljal name v Nižjem ... V časopisih je bilo! ..."

"Oh ... to je že neznošno! Spravite se mi odtod, jaz se mo-ram zdaj obleči in nastopiti! Poberite se, drugače zavpijem in začnem jokati na ves glas ... Kar s svetiljko vas mahnem po glavi!"

"Paat! ... Vi ste moje upa-nje ... V vaših rokah je zdaj moje življenje ... Petdeset rub-lev vam primaknem k plači, sa-mo ne gonite me odtod. Petde-set rubljev!"

Igralka se je zakrila s kopico oblek in je skočila k vratom, da bi zavpila, Indjukov se je po kolenih plazil za njo ter jo je prijel nad glenjcem.

"Pet in sedemdeset rubljev, samo pustite me tu," je sigal globoko dihače. "In še pol be-nefica pridenem! ..."

"Lažete!"

"Bog ne daj! Prišem vam! Naj se pri tej priči pogreznem ... Pol benefica in še pet in sedemdeset rubljev poviška na plačo!"

Dolakaja-Kaučukova je malce pomislila; nato je stopila od vrat.

"Saj samo lažete," je rekla z jokajočim glasom.

"Naj me strela ... ako ni real! Pri moji veri ... Ali sem res tak podlež, kaj?"

"Nu prav, a glejte, da si to dobro zapomnite," je rekla i-gralka. "Le zlezite spet pod di-van!"

Indjukov je globoko vzdihnil in močno sopeč zlezel pod divan, a Dolakaja-Kaučukova se je je-lu urno napravljati. Bilo jo je aram in vrhu tega tudi strah, ko je pomislila, da leži v njeni sobici pod divanom tuj človek. Toda zavest, da mu je ustregla samo zaradi svete umetnosti, jo je toliko pomirila, da se malo pozneje, ko je spet vrgla huzar-ske hlače s sebe, že ni nič več jezila nanj, ampak mu je celo sočutno dejala:

"Čisto se boste umazali tu notri, dragi Kuzma Alekseji! Česa vraga ne zmečem pod di-van ..."

Burka je bila končana. E-najstkrat so poklicali igralko na oder; poklonili so ji tudi šopek s travkovi in napisom: "Ostanite pri nas!"

Ko je po končanih ovacijah odhajala v svojo garderobno so-bico, je za kulisami srečala In-djukova. Upravniku, ki je bil ves zamazan, zmečkan in raz-kušan, se je obraz kar svetil od veselja. Zadovoljno si je mel roke.

"Ha-ha! ... Le pomislite, draga moja!" jo je nagovoril, stopivši k njej. "Le amejte se mi, staremu norcu! Veste, tisto sploh ni bil Prindin! ... Ha-ha! ... Hudir ga nesl, tista dolga, rdeča brada me je čisto zmeša-la ... Prindin ima tudi dolgo, rdečo brado! ... Sem se pač en-krat pošteno urezal, butec sta-tični Ha-ha! ... Za prazen nič sem vas bil tako zbežal, krasotica moja ..."

"Le glejte, da ne pozabite, kaj ste mi obljubili," je dejala Dolakaja-Kaučukova.

"Vem, vem, ljuba moja, am-pak ... srček ljubiti, saj tisto ni bil Prindin! Midva sva se pa bila zmenila ... če bi bil Prin-din. Zakaj naj bi zdaj držal be-sedo, ko ni bil Prindin? Če bi bil Prindin, bi bilo seveda dru-ga stvar, a tako, saj sami vid-te, sem se pač zmotil ... Bog ve, kak čudak je bil, jaz sem ga pa imel za Prindina!"

"Kako nizkotno!" se je raz-jarila igralka. "Nizkotno, ostu-dno!"

"Če bi bil Prindin, bi seveda z vso pravico zahtevali, da iz-polnim obljubo, tako pa, sam vrag si ga vedi, kdo je bil! Mo-groče je bil kaj čevljar, ali pa, oprostite, kak krojač — In naj bi vam plačeval zaradi njega? Jaz, ki sem poštenjak od kosti! ... Vem ..."

In ko je odhajal, je venomer krillil z rokami, govoreč:

"Če bi bil Prindin, bi seveda moral, tako pa ... saj je bil ven-dar tujec ... kak, vrag si ga vedi, kak drugi človek z rdečo brado. Prindin nikakor ni bil."

VEZNAM PRIREDBO SLOVENSKEP ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Piknik društva št. 1 S. N. P. Z. dne 19. junija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Piknik društva "Zarja", dne 27. ju-nija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Mladinski oddelki društev S. N. P. J. v Chicago, piknik v La Grange pa-ku, Forest Preserve, dne 31. julija.

Piknik društva "Zvon" št. 70 J. S. K. J. dne 4. julija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Pioneer. Piknik dne 14. avgusta v Widmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Zveza slovenskih organizacij, piknik dne 23. avgusta pri Johnu Widmar-ju, Willow Springs.

Pioneer. Piknik dne 11. septembra v Clarendon Hillu, Ill.

Veselica društva Pioneer dne 1. okto-bra v avditoriju S. N. P. J.

OPOMBA: Ako priredbo Valoga društva ni oznažena v gornjem senzu-mu, sporočite datum in druge po-datke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7 Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Ilija Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrenc Gradišek; gl. blagajnik John Vagrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODSEK:

Frank Somrak, predsednik, 99 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alech, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupandic, 2627 S. Ridge-way Ave., Chicago, Ill.

POBORTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trečič, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragel, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 104, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrenc Gradišek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugozapad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn., za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hraat, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združiteni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 2502 Augusta St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Gushel, 3952 So. Broadway, Denver, Colo.

POZOR!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA FIRMA, ki se nanaša na posle gl. predsednika, se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prilohe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisli na gl. poborni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in spili vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Še dva tedna časa

ZELO VAŽNO ZA NAROČNI-KE PROSVETE.

Po sklepu seje glavnega od-bora S. N. P. J., zborujočega meseca februarja, 1927, se PO-VIŠA NAROČNINA ZA DNEV-NIK PROSVETO ZA \$1.00.

Ta sklep stopi v veljavo od 1. julija, 1927, naprej. Upravi-štvo šeli, da naročniki in član-stvo ta sklep upoštevajo, kajti bil je potreben, da se obrni list, kakoršen je, povečan na se-dem kolon še za naprej in tako da imajo naročniki več dobrega gradiva.

Seja je tudi sklenila, da se da vsem naročnikom, ki so še na-daj naročeni na list, prilika, da lahko plačajo po stari ceni svo-jo naročnino in vsi, ki tako še-lijo, lahko to izvrše do 1. julija, 1927. To velja tudi za vse one, katerim poteče naročnina po 1. juliju, da lahko plačajo sedaj za naprej še po stari ceni.

Bratje in sestre, sedaj imate priliko, da pošljete naročnino, predno stopi v veljavo nova ce-na. Časa je komaj dva te-dne, vendar hitite v pošiljati vo-vaše naročnine in pridobite še kakrega novega naročnika. Za-pomnite, da je čas do 1. juli-ja, 1927.

Cene po 1. juliju, 1927, bodo: Dnevnik za celo leto \$6.00, za pol leta \$3.00.

Člani doplačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40.

Za staro domovino stane za celo leto \$9.00, za pol leta \$4.50.

Za mesto Chicago in Cleoro, za celo leto \$7.50, za pol leta \$3.75.

Te nove cene stopijo v velja-vo takoj po 1. juliju, 1927.

FILIP GODINA, upravitelj.

Za Slab Spanec, Nervoznost in Utrujenost.

Tu je nova zdravila, ki je že tisočim pomagalo v vsi vrsti in vseh vrstah bolezni.

Če imate slab spanec, ste nervozni in se čutili utrujenosti, potem pošljite k va-remu lekarnarju in kupite to novo zdravilo, Nuga-Tone. Prosim, da hite, kaj hitro listi očitno. Daje odličnih spnen, ma-ru, mirno spanje, dober tek, fino prebavo, rešenost in novo življenje. To novo zdravilo, Nuga-Tone, je neprekoslivo za bolečine na-ruče, glavne, migrene, driske, kisel želodec, glavbo-ke, nespečnost itd. — Če se dobro ne poču-te, je vaše zdravilo, da se počistite. Vse nič ne stane, ako vam ne stori dobro. Je pri-jatno in učinkovito in postavlja se hudo bolni-tajni. Čas vam je že pri predpisi vaš zdrav-nik, potem pošljite takoj v lekarno in kupi-te Nuga-Tone. Ne sprejmite nobenosti. Vi-čajte je gar dol in že se na počitku budi-ti in se ne ugodite bolni, nimate nobene naza-lu, kajti, ki vam ho poveriti, vaš zdrav- (Indicirajte) Nuga-Tone, zdravilo od vseh lekarnarjev, da jamčijo za hitro in poravnane denar, če niste zadovoljni. Priporočena, jam-čena in na prodaj v vseh lekarnah. (Adv.)

Alli ste naročeni na dnev-nik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

FRANCOIS COPPÉE

(1842-1908).

Celo ime tega pariškega pesnika in pisatelja je Francois Edouard Joachim Coppée. Izšolal se je v Parizu in kmalu postal pesnik takozvane nove pariske šole. Prve stihije je dal tiskati leta 1864 in nato je v teku osmih let izšlo več knjig njegovih pesmi. Postal je arhivar slovit "Comédie Française" od leta 1878 do 1874, med katero dobo je še objavil veliko pesmi in šele pozneje pričel pisati povesti. Dosegel je veliko časti in v zadnjih desetletjih svojega življenja je postal vnet nacionalist ter bil ustanovitelj zloglasne "Ligue de Patrie Française," katere je znana kot ena najbolj šovinističnih organizacij iz sodobne zgodovine Francije.

Francois Coppée:

Košček kruha

Mladi vojvoda de Hardimont je prebival v zdravem mestecu Alixu na Savojskem, kjer je ugal, da bo voda pomagala njegovi slavi kobilici Perišoli, ka-

tero je mučila nahuha ves čas od zadnjega derbija. Ravno je dokončeval svoj zajtrk, ko je pri povrnem pregledovanju časopisa našel na poročilo o usodnem naskoku pri Reichshoffenu.

Izpraznil je čašico likerja, odložil prtič na restavracijsko mizo in naročil slugi, naj pospravi njegove kovčke, in dje uri pozneje se je že peljal z ekspresnim vlakom v Pariz. Dospel je v Pariz se je javil na uradu za novince in se je vpisal k polku kateri je baš odhajal v boj.

Zastoj je živel razkošno in nebrzdano, kakor je bilo tedaj v modi in se je potikal po konjušnicah in dirkališčih od svojega devetnajstega pa do petindvajsetega leta. V takih okoliščinah kot so bile sedaj, pa ni mogel pozabiti, da je njegov prednik Enguerrand de Harimont umrl za kugo v Tunisu istega dne kakor sveti Alojzij, da je Jean de Hardimont poveleval svobodnim stotnikom pod Du-Guesclinom in da je Francois Hendy de Hardimont bil ubit pri Fontenoyju v boju z "rdečim" Maisonom. Ko je izvedel, da je Francija izgubila

bitko na francoski zemlji, se je mlademu vojvodi zazdelo, kakor da mu je kri poškropila obraz in to mu je dalo strašne občutke in ga je davilo.

In tako se je zgodil v novembru leta 1870 Henri de Hardimont povrnil v Pariz s svojim polkom, ki je bil del Vinoyjevega kora. Njegova stotnija je bila avantgarda pred utrdbo Hautes Bruyeres, postojanko, katero so v naglici utrdili in katero je protežirala topničarje v fortici Bicêtre.

Bil je pust kraj, blatna cesta z mlakami, obdana od traja je vodila preko neprijetnih polj po sosesčini, na kraju je stala zapuščen krmna pod golim drevjem in tam so vojaki imeli svoj stan. Umaknili so se sem pred par dnevi; strel je poškobil nekaj mladega drevja in vsako drevo, je imelo na ljubju kako brazgotino ali rano od strela. Pogled na hišo je istotako pretresel človeka, granata je razdejala streho in stene so bile umazane z rjavimi madeži, kakor bi jih bil nekdo polil s krvjo. Polomljena in razcefrana drevesa, razbiti sodi, ostanki vrvi visoko viseče gugalnice in napis nad vhodom, preluknjani s krogli: "Sobe za odlične goste — absint, vermut — vino po 60 vinarjev," ter slike po

steni nad vhodom — vse to je spominjalo v vsej grobi resnici, da je bilo tu nekega dne prijetno zabavišče za izletnike. Nad vsem pa se je spenjal razcefrano, živo zimsko nebo, težki oblaki so se podili preko kakor mogočni in jezni sovražniki.

Pri vstopu v kremo je nepremično stal mladi vojvoda s puško na rami, čepico čez oči in s premrzlimi rokama v hladnih žepih; tresel se je v ovčjem kožu. Potopil se je v sanjave misli, ta pobiti vojak in z žalostnimi očmi je gledal proti liniji v grčih, ki so se izgubljali v megli, kjer je vsak trenutek lahko zagledal blisk in droben dim iz Kruppovega topa, čemur je sledil glasen grom.

Nenadoma je začutil glad. Sklonil se je, nagnil ob steno in izvlekel iz nahrbtnika kos komisa in ker je izgubil nož, si ga je odkrnil kos ter ga počasi žvečel.

Ali le parkrat si ga je dal v usta, že ga je imel dovolj; kruh je bil trt in grenak. Svežega kruha pa niso dali do prihodnjega jutra, tako je bila naloga od komisarja. To je pa bilo res težko življenje. Spomnil se je na prejšnje zajtrke, katere je rad imenoval za "higijenične". Kako se je včasih vadel k mizici pri oknu na verandi imenitnega Café Anglais in si je dal postreči. Prinesli so mu vabljiv izrezek ali omaslena jajca s šparglji in sluga, ki je dobro vedel za vse njegove okuse, mu je prinesel v pleteni košarici steklenico starega leonvilca ter ga mu je z največjo skrbnostjo nalil pol kozarec. Vražje! Kako dobro je bilo ti ste čase! Nikoli bi se ne privadil temu grozotnemu življenju.

In v trenutku nepotrpežljivosti je mladi mož vrzel preostali kruh v blato. V istem trenutku je vojak iz linije stopil iz krme, sklonil se je, pobral kruh, se umaknil nazaj za par korakov, obrisal kruh z rokavom in ga je tako povžil, ali bolje požrl.

Hendy Hardimont se je že sramoval svojega početja in občutil je pomilovanje. Ogledoval si je uboga siromaka, ki je imel tako dober tek. Bil je visok mladenič širokih pleč, toda zelo zahemljen, z mrzičnimi očmi in z bolniško brado. Tudi shujšan je bil zelo.

"Ali ste zelo lačni?" je vprašal in se približal vojaku.

"Kakor vidite," je odvrnil drugi, še vedno s polnimi ustni.

"Oprostite mi torej. Če bi bil vedel, da radi jeste tak kruh, bi ga ne bil zavrgel."

"Nič ne de," je odvrnil vojak. "Nisem natančen."

"Nič ne de" je rekel gosposki vojak. "Bilo ni prav, da sem tako storil in sam prosim oprostjenja. Ne maram pa, da bi slabo mislili o meni. Se imam nekoliko starega konjaka v nahrbtniku, spijva ga vsak požirek."

Mož je prenehal jesti, vojvoda pa je potegnil polna usta žganice in vojaka sta se spoznala.

"Kako se imenujete?" je vprašal vojak iz linije.

"Hardimont," je dejal vojvoda, ne da bi omenil svoj plemenitaški naslov. "In vi?"

"Jean Victor — ravno sem prišel v stotnijo. K ambulanci sem prišel, ker so me ranili v Chatillonu — oh! Ampak prijetno je bilo v ambulanci in pri sprejemnici so mi postregli s konjskim gulašem. Dobil sem komaj malo prasko in major je podpisal mojo odpustnino iz linije. Toliko slabše zame! Zdal bom pa zopet stradal — kajti, veruj mi, če hočem, tovariš, da sem stradal vse svoje življenje."

(Dolge prihodnjice)

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrdi v sedanjih kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveta" in pošlje celo vrsto upravnih, dobi krasno samonapojno pisalno pero in avtomatični svinčnik z lepim posluženim znakom S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (May 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Vaš sosed

izgleda, da ima svojo hranilno vlogo v ti banki. Gotovo je pričel vlagati že leta nazaj in hranil do sedaj.

Danes je ali lastnik hiše ali pa za svoje prihranke kupuje naše prve vrstne bonde ali hipoteko (morkeče).

Sledite njemu tudi vi, ter vložite svoje prihranke v največje Slovensko Banko v Ameriki.

Potovanje v Evropo
nabavite si z našim
posredovanjem.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE., vogal 19. ulice

CHICAGO, ILL.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

Znamenita raketa

Poslovenil M. J.

"Seveda. Vem, da sem obdelovala zanimiv predmet, ko sem bila tako sirovo prekinjena. Sirovost sovražim in slabe manire; zelo sem občutljiva. Nič na vsem svetu ni tako občutljiv kot jaz."

"Kaj je — občutljivost?" je vprašal švigaček rimsko svečo.

"Občutljiv je, kdor ima sam kurja česa, pa stopa drugim neprestano na prste," je odgovorila rimska sveča in švigaček bi bil kmalu počil od smeha.

"Prosim Vas, zakaj se smejete?" je vprašala raketa, jaz se ne smejem!"

"Smejem se od sreče," je odvrnil švigaček.

"Sebičen vzrok," — je arditno pripomnila raketa. "Kje je vaša pravica, da ste srečen? Mislite tudi na druge. Mislite name. Tudi jaz mislim vedno nase in pričakujem toisto tudi od drugih. To se imenuje simpatija. Lepa čednost je in obvladujem jo v veliki meri. Vzemimo na primer, da se mi nocoj kaj zgodi — kakšna nesreča bi bila za ves svet! Princ in princesinja ne bi bila srečna nikoli več; vse njiju rodbinsko življenje bi bilo uničeno. In kar se kralja tiče, sem uverjena, da bi tega ne preživel. Resnično, če razmišljam o svoji velepomembnosti, sem ganjena do solz."

"Če pa hočete ustreči drugim, je najboljšje, da ostanete suha," je pripomnila rimska sveča.

"Seveda!" je zaklicala bengalska luč, ki je bila že bolje razpoložena, "to zahteva že preprosta pamet."

"Preprosta pamet?" je dejala raketa zaničljivo. "Pozabljate pač, da nisem preprosta, temveč prav znamenita. Preprosta pamet je dana vsakomur, kdor nima fantazije. Jaz pa imam fantazijo in nikoli ne mislim o rečeh, kakor so v resnici; vedno si jih predstavljam čisto drugače. Kar pa se tiče suhote, ga ni nikogar, ki bi prav ocenil mojo blago nravo. K sreči mi je to tudi vseeno. Edina opora v življenju je zavest o silni inferiornosti drugih in to čuvstvo sem zmerom negovala. Ampak vsi tu ste brez srca. Smejete se in veselite, kakor da se princ in princesinja nista pravkar poročila."

"Zakaj pa ne?" je vzkliknila drobna ognjena kroglica. "Nenavadno vesela je prilika in ko čim v zrak, bom pripovedovala o tem zvezdam na nebu, pa boste videli, kako bodo pomežikovale zvezde, ko jim bom pravila o prelepi nevesti."

"Kako vsakdanje gledate na življenje," je dejala raketa. "Sicer nisem od Vas nič drugega pričakovala. Prazna ste in votla, brez vsebine. Kaj pa če se princ in princesinja naseilita v dežel, skozi katero teče globoka reka, in če dobita sina-edina, malega, svetlolasega dekca z očmi — vijolicami, kakor jih ima princ. In če se gre deček sprehajati s svojo dojljo in dojlja zaspi v senci španskega bezga; ali ne more deček pasti v globoko vodo in utoniti? Kakšno gorje! Joj nesrečnikoma, ki sta ob sina-edinca! Prestrašno je, tega ne prenesem!"

"Ampak sina-edinca še nista izgubila," je pripomnila rimska sveča. "Nobena nesreča se jima še ni zgodila."

"Tega nisem trdila," je odgovorila raketa. "ampak mogoča je taka nesreča. Če bi bila že ob sina-edinca, bi bila odveč vsaka beseda. Sovražim ljudi, ki jokajo nad razliti mlekom. A če mislim na to, da lahko izgubita sina-edinca, sem vsa iz sebe."

"To verjamem," je pripomnila bengalska luč. "Bolj afektiranega bitja še nisem videla."

"A vi ste največja sirovina, kar jih poznam," je odgovorila raketa. "In moje prijateljstvo do princa Vam je nedoumljivo."

"Saj ga še ne poznate," je zamrmrala rimska sveča.

"Tega nisem rekla," je odgovorila raketa.

"In mislim celo, da bi ne bila njegova prijateljica, če bi ga poznala. Poznanje prijateljev je zelo nevarna reč."

"Glejte raje, da ostanete suha," je rekla ognjena kroglica. "To je glavna stvar."

"Glavna stvar nemara za Vas, a jaz jočem, kedar mi je potreba."

In v resnici so jo zalile resnične solze, ki so ji kakor deževne kaplje pozele po palci in skoro utopile dva hroščka, namenjena domov, da si počiteta suh kotiček.

"Raketa je zares od sile romantična," je dejala ognjeno kolo, "joče, ko ni vzroka za solze." In ognjeno kolo je globoko vzdihnilo in zasanjalo o leseni pušici.

Ampak rimska sveča in bengalska luč sta bili močno vznejevoljeni in sta ves čas šepetali in govorili o neumnih čenčah. Od sile praktični sta bili in kar jima ni bilo po godu, sta vselej označili za neumne čenče.

V tem je na nebu zasijala luna kakor srebrni ščit, zvezde so zasvetile in godba se je razlegala iz dvorca.

Princ in princesinja sta zaplesala. Plesala sta tako lepo, da so visoke bele lilije pokukale skozi okno in strmele za njima in veliki rdeči mak je zamajal z glavico in udarjal takt.

Potem je v grajskem stolpu odbilo deset, enajst in dvajset in ob poslednjem udarcu polnočne ure je vse privrelo na teraso in kralj je poslal po dvornega pirotehnika.

"Začnite z umetnim ognjem," je velel kralj in dvorni pirotehnik je z globokim priklonom odšel na drugi konec vrta. Z njim je bilo šestero pomočnikov in vsak od njih je nesel nažgano bakljo na dolgem drogu.

To je bil v resnici čudovit prizor.

"Zzzz! Zzzz!" je zašumelo ognjeno kolo in se sukalo vse hitreje in hitreje.

"Bum, bum!" pa je zletela kvišku rimska sveča.

Potem so zaplesali po vsej terasi mali švigački in bengalska luč je rdeče ožarila vso okolico.

"Na svidenje!" je zaklicala ognjena kroglica in šinila v višino sipajoč sinje iskrice.

"Bang, bang!" so odgovarjale ognjene žabice od navdušenega veselja.

Vse se je imenitno obneslo izimši znamenito raketo. Od solz se je tako zmocila, da se niti vnela ni. Najboljše v njej — smodnik — je bil tako premočen, da ni bil za nič. Vsa siromašna zlahta, ki jo je sicer prezirala, je odletela k nebu kakor zlate rože in ognjeno cvetje.

"Živio, živio!" je kričal ves dvor in princesinja se je smejala od zadovoljstva.

"Gotovo me prihranijo za posebno slovesnost," je dejala raketa. "Ni dvoma, da je tako."

In ošabneje je gledala kakor kdaj.

Naslednji dan so prišli delavci, da vse pospravijo.

"To je očividno deputacija," je dejala raketa, "sprejem jo s primernim dostojanstvom."

Kvišku je zavihala nos in napravila obraz, kakor da razmišlja o kdovečem. Ampak delavci se zanj niso zmenili; šele ko so odhajali, jo je nekdo zapazil.

"Glej, slabo raketo!" je vzkliknil in jo vrge preko zidu v jarek.

"Slaba raketa, slaba raketa!" je ponovila raketa. "Ni mogoče! Zarekel se je: prava raketa. Slaba — prava, zveni podobno in ima čisto enak pomen."

In ob teh besedah je padla v blato.

K njej je priplavala žabica z žarkimi očmi, v zelenem joplu.

"A, novinka?" je dejala žaba. "Navsezadnje ni nič boljšega kot blato. Če imam deževnico in jarek, pa sem vsa srečna. Mislite, da bo danes popoldne deževalo. Da bi le Bog dal malo dežja. Ampak nebo je modro in jasno. Joj!"

"Hm, hm!" se je oglašila raketa in pokajalevala.

(Dolge prihodnjice.)